

Очевидно, що в умовах триваючого в Україні воєнного стану провести ґрунтовне вивчення суспільної думки з питань реформування вищої юридичної освіти доволі складно. Це також стосується врахування думок академічної спільноти, експертів, роботодавців та інших стейкхолдерів.

Сама концепція такого реформування вбачається нами недостатньо обґрунтованою та своєчасною. Отже, доцільно відкласти реалізацію реформування вищої юридичної освіти в Україні до завершення активних бойових дій та скасування особливого правового режиму воєнного стану.

Література

1. Проект Концепції проекту Закону України про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії. Комітет з питань правової політики. Верховна Рада України.
URL: <https://kompravpol.rada.gov.ua/news/notice/75193.html>

2. Мочульська М. Реформа вищої правничої освіти в Україні: куди далі? *Український часопис конституційного права*. 2023 № 3. С. 79-87.

3. Професійний стандарт «Слідчий (поліція)»
URL: <https://surl.li/tgexqs>

4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-41>

БЕЗПЕКА ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Макарчук Віталій Володимирович

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права
та теоретико-правових дисциплін,*

*Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна*

В Україні Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій було затверджено та оприлюднено Міністерством освіти і науки України «Концепцію розвитку юридичної освіти» [1] на основі якої передбачено формування законодавчої бази для діяльності правових інститутів відповідно до стандартів ЄС. Метою вищої юридичної освіти є розвиток умінь, необхідних для розуміння природи і функцій права,

змісту теоретичних основ (доктрини), принципів і основних правових систем, застосування права, меж права в регулюванні суспільних відносин. Здобувачі вищої юридичної освіти повинні бути готові захищати права людини та основні свободи, підтримувати верховенство права та бути відданими принципам професійної етики, справедливості, рівності, неупередженості, незалежності, емпатії.

Основні безпекові проблеми вищої юридичної освіти визначені в даній Концепції:

1) недостатній рівень теоретичних знань та практичних навичок у значної частини випускників правничих шкіл України;

2) брак уваги до формування у здобувачів юридичної освіти цілісного світогляду правника з розумінням суспільної місії, цінностей та значення правничої професії для утвердження верховенства права у сучасному демократичному суспільстві;

3) непрозора система формування державного замовлення на підготовку правників;

4) відсутність ефективної внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах вищої освіти;

5) недостатньо висока якість наукових досліджень у сфері права та їхня невідповідність сучасним потребам держави та суспільства;

6) надмірна кількість закладів вищої освіти, що готують правників;

7) низький рівень працевлаштування випускників правничих шкіл [1].

Ці проблеми, як правило, є відображенням загальної безпеки освіти, рівня підготовки випускників та умов вступу. Випускник середньої школи з низьким рівнем освіти не має базових знань, не може позиціонувати себе та отримати необхідні знання та навички, не може конкурувати в освітньому середовищі. Відповідно, відсутність ентузіазму заперечує освітнє середовище як гарантію якості освіти, а освітяни занижують вимоги до змісту викладання та підвищення власної якості.

Вбачаємо, що в цій Концепції, недостатньо визначено забезпечення безпеки вищої юридичної освіти де не кваліфікований випускник не здатний вирішувати практичні завдання, створює безлад в своїй діяльності та професійній діяльності колег. Особливо він небезпечний в посадовій діяльності – дискредитує державний орган та відповідну інстанцію. В тому, що на рівень довіри населення до судів, прокуратури, поліції впливає низька якість підготовки кадрів та механізму відбору на посади [2]. Зрозуміло, що державні посади мають обіймати експерти з високим інтелектом, бездоганною репутацією, добре освічені, винахідливі, принципові, ввічливі та з почуттям справедливості. В першу чергу, це стосується юристів, які здебільшого займають посади кадровиків, надають юридичного оформлення стратегічним і тактичним

рішенням підприємств, установ та організацій, аналізують передумови їх прийняття та їх наслідки, а також мінімізують наслідки прийняття неправильних і непопулярних рішень.

Високоякісна та вільна від корупції вища юридична освіта та підготовка фахівців у сфері правосуддя та правоохоронних органів є ключовими для зміцнення верховенства права та виконання зобов'язань щодо членства в ЄС. За останні роки в Україні здійснено низку заходів щодо вдосконалення вищої юридичної освіти. Було прийнято та вдосконалено стандарти вищої юридичної освіти, запроваджено стандартизовані іспити для вступу до юридичних вишів та магістратури, розроблено інституційну систему забезпечення якості. Однак прогрес був нерівномірним, і все ще потрібні подальші зусилля щодо реформ, зокрема для створення чіткого інституційного розмежування вищої юридичної освіти та підготовки правоохоронних органів, посилення стандартів прийому та ліцензування юридичних шкіл, забезпечення прозорого та справедливого (заснованого на заслугах) розподілу державних коштів для підготовки майбутніх юристів, модернізації навчальних програм з акцентом на етику, практичну підготовку, право ЄС та міжнародні обміни, впровадження єдиного державного кваліфікаційного іспиту та боротьбу з корупцією та плагіатом [3].

Отже, має бути концептуально передбачена безпека підготовки юристів у вищих навчальних закладах. Окрім того, її слід привести до стандартів ЄС. Лише за таких підходів вона набере цілісності, відповідатиме потребам і слугуватиме якості освіти, як складової національної безпеки нашої держави.

Література

1. Концепція розвитку юридичної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/kontseptsiyarozvitku-yuridichnoi-osviti> (дата звернення 27.02.2025 р.).
2. Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021-2024 роках. КМІС. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1467&page=1> (дата звернення: 27.02.2025).
3. Звіт Європейської комісії щодо України межах Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf (дата звернення 27.02.2025 р.).